

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2005-2006

15 FÉVRIER 2006

Projet de loi modifiant les dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME NYSSENS

Art. 4

Supprimer cet article.

Justification

L'article 316*bis* en projet (article 4) présente les cas où, sauf déclaration conjointe des époux, la présomption de paternité n'est pas appliquée.

L'article 330 § 2 en projet (article 12) vise les hypothèses où la contestation de présomption de paternité est déclarée fondée, sauf preuve contraire.

Ces deux articles apparaissent contradictoires dans la mesure où certaines hypothèses se chevauchent. Ainsi les trois hypothèses de l'article 316*bis* se retrouvent à l'article 330 § 2, 1°, 2° et 3°. Il convient pour la clarté du texte et la sécurité juridique, soit de supprimer les trois premières hypothèses de l'article 330 § 2 (il ne paraît pas indiqué, dans les cas où la règle de la présomption de paternité est d'office écartée, de maintenir la contestation de

Voir:

Documents du Sénat :

3-1402 - 2005/2006 :

N° 1 : Projet évoqué par le Sénat.

N° 2 : Avis du Conseil d'État.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2005-2006

15 FEBRUARI 2006

Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 4

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Het ontworpen artikel 316*bis* (artikel 4) behelst het geval waarin het vermoeden van vaderschap niet van toepassing is, tenzij de echtgenoten een gemeenschappelijke verklaring afgelegd hebben.

Het ontworpen artikel 330, § 2, (artikel 12) behelst de gevallen waarin de betwisting van het vermoeden van vaderschap, behoudens tegenbewijs, gegrond wordt verklaard.

Die twee artikelen lijken strijdig, omdat bepaalde hypothesen elkaar overlappen. Zo komen de drie hypothesen van artikel 316*bis* terug in artikel 330, § 2, 1°, 2° en 3°. Om de tekst te verduidelijken en de rechtszekerheid te waarborgen is het beter ofwel de eerste drie hypothesen van artikel 330, § 2 te doen vervallen (het lijkt niet aangewezen in de gevallen waarin de regel van het vermoeden van vaderschap automatisch wordt verworpen,

Zie:

Stukken van de Senaat :

3-1402 - 2005/2006 :

Nr. 1 : Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.

Nr. 2 : Advies van Raad van State.

paternité sur simple déclaration (voy. avis du Prof. Senaève, 19 décembre 2005), soit de supprimer l'article 316*bis* (voy. aussi avis du Prof. J. Gerlo, Doc Ch. 51 0597/32, p. 55). Le présent amendement opte pour cette deuxième solution.

Par ailleurs, l'article 316, 3° est contestable dans la mesure où il stipule que la présomption de paternité ne s'applique pas lorsque l'enfant est né plus de 300 jours après la date de séparation de fait, sans que celle-ci ne soit officialisée, et propose de présumer celle-ci si les époux ont des inscriptions dans les registres de la population à des adresses différentes (voir aussi l'avis du professeur J. Sosson, audition du 28 janvier 2004).

N° 2 DE MME NYSSSENS

Art. 5

Supprimer cet article.

Justification

La règle qui est posée dans cet article devrait être inversée, l'établissement de la filiation paternelle dans le mariage restant toujours le *quod plerumque fit* et la reconnaissance l'exception (voy. les avis des Professeurs Renchon (17 janvier 2006), Senaève (19 décembre 2005) et Gerlo (Doc. Ch. 510597/32, p. 55.).

En outre, comme l'a indiqué le professeur Gerlo, il n'est pas indiqué de traiter dans le chapitre relatif à l'établissement de la filiation des effets ni des conséquences de la contestation de la filiation, lesquels sont traités plus loin.

Cette disposition est par ailleurs inutile dès lors que l'article 334 du Code civil, que le projet laisse inchangé, dispose que « Quel que soit le mode d'établissement de la filiation, les enfants et leurs descendants ont les mêmes droits et les mêmes obligations à l'égard des père et mère et de leurs parents et alliés, et les père et mère et leurs parents et alliés ont les mêmes droits et les mêmes obligations à l'égard des enfants et de leurs descendants. » (avis du Professeur Senaève, 19 décembre 2005).

Par ailleurs, la contestation de la filiation paternelle résultant de la présomption de paternité dans le mariage et la contestation de la filiation paternelle résultant d'une reconnaissance ne sont pas des situations similaires et il n'y a pas lieu de les assimiler. Ces situations seront à l'avenir d'ailleurs d'autant moins les mêmes que la présomption de paternité procédera non seulement de l'existence d'un lien de mariage entre le père et la mère de l'enfant mais au surplus d'une cohabitation effective des époux, alors que l'établissement par reconnaissance ne sera pas subordonnée à l'existence d'une telle cohabitation entre la mère et l'auteur de la reconnaissance lors de la conception de l'enfant (note du professeur Renchon, 17 janvier 2006).

N° 3 DE MME NYSSSENS

Art. 11

À l'article 329*bis* § 2, alinéa 2, et § 3, alinéa 1er, proposé, remplacer le mot « douze » par le mot « quinze ».

de betwisting op eenvoudige verklaring in stand te houden (zie advies van prof. Senaève, 19 december 2005)), ofwel artikel 316*bis* te doen vervallen (zie ook het advies van prof. J. Gerlo, Stuk Kamer, 51 0597/32, blz. 55). Dit amendement kiest voor de tweede oplossing.

Overigens is artikel 316, 3°, betwistbaar omdat het bepaalt dat het vermoeden van vaderschap niet van toepassing is wanneer het kind geboren is meer dan 300 dagen na de datum van de niet officieel bekrachtigde feitelijke scheiding en een vermoeden invoert van feitelijke scheiding wanneer de echtgenoten in het bevolkingsregister op verschillende adressen zijn ingeschreven (zie ook het advies van prof. J. Sosson, hoorzitting van 28 januari 2004).

Nr. 2 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 5

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

De regel die in dat artikel wordt vastgelegd, moet worden omgekeerd, aangezien de vaststelling van de afstamming van vaderszijde binnen het huwelijk nog steeds het *quod plerumque fit* is en de erkenning de uitzondering (zie de adviezen van de professoren Renchon (17 januari 2006), Senaève (19 december 2005) en Gerlo (stuk Kamer 51 0597/32, blz. 55.).

Verder dient, zoals professor Gerlo heeft verklaard, onder het hoofdstuk over de vaststelling van de afstamming niet te worden gehandeld over de gevolgen en de betwisting van de afstamming. Die komen later aan bod.

Overigens is die bepaling overbodig, aangezien artikel 334 van het Burgerlijk Wetboek, dat door het ontwerp niet gewijzigd wordt, het volgende bepaalt: « Ongeacht de wijze waarop de afstamming is vastgesteld, hebben de kinderen en hun afstammelingen dezelfde rechten en dezelfde verplichtingen ten opzichte van de ouders en hun bloed- en aanverwanten en hebben de ouders en hun bloed- en aanverwanten dezelfde rechten en dezelfde verplichtingen ten opzichte van de kinderen en hun afstammelingen ». (advies van prof. Senaève, 19 december 2005).

Overigens zijn de betwisting van de afstamming van vaderszijde als gevolg van het vermoeden van vaderschap binnen het huwelijk en de betwisting van de afstamming van vaderszijde als gevolg van een erkenning geen soortgelijke situaties die men met elkaar mag gelijkstellen. Die situaties zullen in de toekomst overigens nog minder als soortgelijk kunnen worden beschouwd omdat het vermoeden van vaderschap niet alleen zal voortvloeien uit een huwelijksband tussen de vader en de moeder van het kind, maar ook uit het werkelijke samenwonen van de echtgenoten, terwijl de vaststelling door erkenning niet afhankelijk zal zijn van het bestaan van dergelijke samenwoning tussen de moeder en de erkenner op het tijdstip waarop het kind is verwekt (nota van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Nr. 3 VAN MEVROUW NYSSSENS

Art. 11

In het voorgestelde artikel 329*bis*, § 2, tweede lid, en § 3, eerste lid, het getal « twaalf » vervangen door het getal « vijftien ».

Justification

Il convient de maintenir la situation actuelle dans laquelle seul un mineur âgé de 15 ans est considéré apte à donner son consentement à un acte aussi important que constitue la reconnaissance.

N° 4 DE MME NYSSENS

Art. 11

À l'article 329bis proposé, apporter les modifications suivantes :

A. Au § 2, alinéa 4, supprimer les mots « Lorsque la demande concerne un enfant âgé d'un an ou plus au moment de l'introduction de la demande ».

B. Au § 3, alinéa 5, supprimer les mots « lorsque celui-ci est âgé d'un an ou plus au moment de l'introduction de la demande ».

Justification

Selon l'option adoptée par le projet de loi, le délai d'un an constituerait une sorte de pivot de prise en compte de l'intérêt de l'enfant, en ce sens qu'une reconnaissance faite avant 1 an serait présumée conforme à l'intérêt de l'enfant, ce qui ne serait plus le cas une fois ce délai écoulé. Nous sommes d'avis que cette distinction est sans fondement et qui plus est pourrait être considérée comme source de discrimination par la Cour d'arbitrage (voy. Avis du Conseil d'État en ce sens, qui s'interroge sur la compatibilité de cette disposition avec les articles 10 et 11 de la Constitution; voy. aussi l'avis du professeur J. Sosson, audition du 28 janvier 2004).

Un tel délai est tout à fait arbitraire. L'intérêt de l'enfant devrait toujours pouvoir être pris en considération conformément à l'article 3.1. de la Convention relative aux droits de l'enfant. La reconnaissance devrait pouvoir être refusée ou annulée par le tribunal si cette reconnaissance est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant sans que l'écoulement d'un délai inférieur ou supérieur à un an après la naissance ne devienne à cet égard un critère aussi prépondérant (voy. note du professeur Renchon, 17 janvier 2006).

Le présent amendement vise à supprimer cette distinction.

N° 5 DE MME NYSSENS

Art. 12

À l'article 330 § 1er, alinéa 4 proposé, remplacer les mots « celle de l'enfant doit être intentée au plus tard le jour où il atteint l'âge de vingt-deux ans » par les mots « celle de l'enfant peut être intentée par l'enfant au plus tôt à compter du moment où il atteint

Verantwoording

Het ware raadzaam de huidige situatie in stand te houden, waarbij alleen minderjarigen vanaf 15 jaar bekwaam worden geacht in te stemmen met een zo ingrijpende daad als een erkenning.

Nr. 4 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 11

Het voorgestelde artikel 329bis wijzigen als volgt :

A. In § 2, vierde lid, de woorden « Als het verzoek een kind betreft dat op het tijdstip van de indiening van het verzoek een jaar of ouder is, kan de rechtbank » vervangen door de woorden « De rechtbank kan ».

B. In § 3, vijfde lid, de woorden « als dat kind op het tijdstip waarop de vordering wordt ingediend één jaar of ouder is » doen vervallen.

Verantwoording

Volgens de in het wetsvoorstel gemaakte keuze zou de termijn van één jaar in zekere zin een spilfunctie vervullen bij het al dan niet in aanmerking nemen van de belangen van het kind: een erkenning voordat het kind de leeftijd van één jaar heeft bereikt, zou immers worden geacht overeen te stemmen met de belangen van dat kind. Dat zou niet meer het geval zijn als die termijn verstreken is. In onze ogen is dat onderscheid ongegrond en kan het bovendien door het Arbitragehof als discriminerend worden aangemerkt (zie het advies van de Raad van State hierover, die vragen heeft bij de verenigbaarheid van deze bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; zie ook het advies van prof. J. Sosson, hoorzitting van 28 januari 2004).

Een dergelijke termijn is volledig arbitrair. Volgens artikel 3.1 van het Verdrag inzake de rechten van het kind moet het belang van het kind altijd in overweging worden genomen. De erkenning van een kind moet betwist en vernietigd kunnen worden door de rechtbank wanneer zij duidelijk indruist tegen het belang van het kind, zonder dat het verstrijken van een termijn van meer of minder dan een jaar na de geboorte hiervoor zo een beslissend criterium wordt (zie nota van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Dit amendement strekt er dan ook toe dat onderscheid op te heffen.

Nr. 5 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 12

In het voorgestelde artikel 330, § 1, vierde lid, de woorden « die van het kind moet worden ingesteld ten laatste op de dag waarop het de leeftijd van tweeëntwintig jaar heeft bereikt » vervangen door de woorden « die van het kind kan door het kind worden

l'âge de dix-huit ans et doit l'être au plus tard le jour où il atteint l'âge de vingt-deux ans ».

Justification

La disposition selon laquelle l'action en contestation de reconnaissance de paternité de l'enfant doit être intentée au plus tard le jour où il atteint l'âge de 22 ans a été modifiée. Cette disposition a été introduite par amendement à la Chambre (amendement n° 134, Doc; 51 0597/029). Selon la justification de cet amendement, le libellé de l'article 322, alinéa 5, actuel (qui prévoit que l'action de l'enfant doit être intentée au plus tard dans les 4 ans à compter du moment où il atteint l'âge de 18 ans) a été modifié en vue de préciser que l'action en contestation de l'enfant peut être diligentée par l'un de ses parents avant ses 18 ans et par lui-même entre ses 18 et 22 ans.

Outre que l'actuel libellé ne permet pas nécessairement cette interprétation, il s'avère aussi que cette interprétation fait l'objet d'une controverse dans la doctrine et la jurisprudence actuelles. Selon un courant, l'action de l'enfant pourrait être intentée avant le 18e anniversaire de l'enfant par ses représentants légaux. Selon une autre tendance, cette action par les représentants légaux ne serait pas permise.

Il paraît à tout le moins contestable que l'action en contestation de paternité dans le chef des parents soit prolongée indéfiniment pendant toute la minorité de l'enfant, parce qu'on permettrait artificiellement à ceux-ci d'introduire l'action en contestation au nom de l'enfant jusqu'aux dix-huit ans de l'enfant. Cette solution confère au parent un pouvoir exorbitant qu'il pourrait même exercer au détriment de l'enfant sans d'ailleurs qu'aucun contrôle de l'intérêt de l'enfant ne soit dans cette hypothèse expressément réservé par la loi.

L'amendement vise à préciser que l'action de l'enfant lui est personnelle et qu'elle peut être intentée par l'enfant dès l'âge de ses dix-huit ans et au plus tard jusqu'à ses vingt-deux ans (voy. avis professeur Senaève, 19 décembre 2005; Note professeur Renchon, 17 janvier 2006).

N° 6 DE MME NYSENS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 5)

Art. 12

À l'article 330, § 1er, alinéa 4, proposé, remplacer les mots « celle de l'enfant doit être intentée au plus tard le jour où il atteint l'âge de vingt-deux ans » par les mots « celle de l'enfant peut être intentée par l'enfant au plus tôt à compter du moment où il atteint l'âge de dix-huit ans et doit l'être au plus tard le jour où il atteint l'âge de vingt-deux ans ou vingt-huit ans, selon qu'il s'agit d'une action en contestation de reconnaissance ou une action en contestation de présomption de paternité ».

ingesteld ten vroegste op het tijdstip waarop het de leeftijd van achttien jaar bereikt en moet door het kind worden ingesteld ten laatste op de dag waarop het de leeftijd van tweeëntwintig jaar bereikt ».

Verantwoording

De bepaling volgens welke de vordering tot betwisting van de erkenning van vaderschap van het kind moet worden ingesteld uiterlijk op de dag waarop het 22 jaar wordt, werd gewijzigd. Die bepaling werd in de Kamer bij amendement ingevoegd (amendement nr. 134, stuk Kamer nr. 51 0597/029). Volgens de verantwoording van dat amendement, werd de huidige formulering van artikel 332, vijfde lid, (dat bepaalt dat de rechtsvordering van het kind moet worden ingesteld uiterlijk vier jaar nadat het de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt) gewijzigd om te bepalen dat de vordering van het kind tot betwisting door een van zijn ouders kan worden ingesteld voor het 18 jaar wordt en door het kind zelf tussen de leeftijd van 18 en 22 jaar.

De huidige formulering staat die interpretatie niet noodzakelijk toe. Bovendien blijkt over die interpretatie ook een discussie te bestaan in de huidige rechtsleer en rechtspraak. Er is een strekking volgens welke de vordering van het kind voor de 18e verjaardag van het kind kan worden ingesteld door zijn wettelijke vertegenwoordigers. Volgens een andere strekking is het niet toegestaan dat de wettelijke vertegenwoordigers die vordering instellen.

Het lijkt op zijn minst betwistbaar dat de vordering tot betwisting van het vaderschap door de ouders onbepaald verlengd wordt gedurende de hele minderjarigheid van het kind, omdat men hen op kunstmatige wijze de mogelijkheid biedt de vordering tot betwisting namens het kind in te stellen tot het kind achttien jaar is geworden. Die oplossing geeft de ouder buitensporig veel macht, die hij zelfs kan uitoefenen ten koste van het kind, terwijl de wet in dat geval niet voorziet in enige controle op het belang van het kind.

Het amendement strekt ertoe te bepalen dat de vordering van het kind diens persoonlijke zaak is en dat ze door het kind kan worden ingesteld zodra het achttien jaar is en uiterlijk tot het tweeëntwintig jaar is (zie advies van prof. Senaève, 19 december 2005; Nota van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Nr. 6 VAN MEVROUW NYSENS

(Subsidiar amendement op amendement nr. 5)

Art. 12

In het voorgestelde artikel 330, § 1, vierde lid, de woorden « die van het kind moet worden ingesteld ten laatste op de dag waarop het de leeftijd van tweeëntwintig jaar heeft bereikt » vervangen door de woorden « die van het kind kan door het kind worden ingesteld ten vroegste op het tijdstip waarop het achttien jaar wordt en moet door het kind worden ingesteld ten laatste op de dag waarop het de leeftijd van tweeëntwintig of achtentwintig jaar bereikt, al naargelang het gaat om een vordering tot betwisting van erkenning of een vordering tot betwisting van vermoeden van vaderschap ».

Justification

Voir amendement n° 5.

Le présent amendement fait en outre une distinction en ce qui concerne le délai de prescription entre les actions en contestation de reconnaissance et les actions en contestation de présomption de paternité introduites par l'enfant.

L'action pourrait être introduite entre 18 et 24 ans pour les secondes; toutefois, en ce qui concerne les actions en contestation de reconnaissance mensongère, un délai de prescription plus long serait opportun. Actuellement la prescription trentenaire s'applique. Il est proposé de retenir le délai de prescription décennal retenu au titre de droit commun par le projet. L'action pourrait alors être introduite par l'enfant entre ses 18 et 28 ans. (voir avis du professeur Renchon, 17 janvier 2006).

N° 7 DE MME NYSSENS

Art. 12

À l'article 330, § 1er, alinéa 5, proposé, remplacer les mots «dans l'année de son décès ou de la naissance» par les mots «dans l'année de la découverte du fait que le mari n'est pas le père de l'enfant».

Justification

L'amendement modifie le point de départ du délai de l'action en contestation de la paternité du mari par les ascendants ou les descendants de celui-ci lorsqu'il est décédé sans avoir agi, mais était encore dans le délai utile pour le faire. Sa paternité peut être contestée par ses ascendants et par ses descendants dans l'année de la découverte du fait que le mari n'est pas le père de l'enfant (et non pas comme prévu dans l'année du décès ou de la naissance) et ce, pour l'aligner sur le nouveau point de départ du délai prévu par le projet pour l'action du mari (note du professeur Senaev, 19 décembre 2005).

N° 8 DE MME NYSSENS

Art. 12

À l'article 330, § 4, proposé, supprimer les mots «lorsque celui-ci est âgé d'un an ou plus au moment de l'introduction de la demande».

Justification

L'amendement supprime l'âge pivot de 1 an pour apprécier l'intérêt de l'enfant. Selon l'option adoptée par le projet de loi, le délai d'un an constituerait une sorte de pivot de prise en compte de l'intérêt de l'enfant, en ce sens qu'une reconnaissance faite avant 1 an serait présumée conforme à l'intérêt de l'enfant, ce qui ne serait plus le cas une fois ce délai écoulé. Nous sommes d'avis que cette distinction est sans fondement et qui plus est pourrait être considérée comme source de discrimination par la Cour d'arbitrage d'arbitrage (voy. avis du Conseil d'État en ce sens, qui s'interroge

Verantwoording

Zie amendement nr. 5.

Dit amendement maakt bovendien een onderscheid in verband met de verjaringstermijn tussen de vorderingen tot betwisting van erkenning en de vorderingen tot betwisting van het vermoeden van vaderschap, die door het kind worden ingesteld.

De vordering kan in het tweede geval worden ingesteld tussen 18 en 24 jaar, maar voor vorderingen tot betwisting van bedrieglijke erkenning is een langere verjaringstermijn aangewezen. Momenteel is de dertigjarige verjaring van toepassing. Voorgesteld wordt de tienjarige verjaringstermijn in aanmerking te nemen, die in het ontwerp de gemeenrechtelijke regeling wordt. Het kind kan de vordering dan instellen tussen de leeftijd van 18 en 28 jaar. (zie advies van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Nr. 7 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 12

In het voorgestelde artikel 330, § 1, vijfde lid, de woorden «binnen een jaar na zijn overlijden of na de geboorte» vervangen door de woorden «binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat hij niet de vader van het kind is».

Verantwoording

Het amendement wijzigt het punt waarop de termijn aanvangt binnen welke een vordering kan worden ingesteld tot betwisting van het vaderschap van de echtgenoot door diens bloedverwanten in de opgaande of de nederdalende lijn wanneer hij is overleden zonder zelf een vordering te hebben ingesteld maar wanneer dat wel nog kan door iemand anders. De bloedverwanten in de opgaande of de nederdalende lijn kunnen zijn vaderschap nog betwisten binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat hij niet de vader van het kind is (en niet binnen een jaar na zijn overlijden of na de geboorte). Zo wordt het aanvangspunt van die termijn afgestemd op de termijn waarbinnen de echtgenoot de vordering kan instellen (nota van prof. Senaev, 19 december 2005).

Nr. 8 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 12

In het voorgestelde artikel 330, § 4, de woorden «als dat kind op het tijdstip waarop de vordering wordt ingediend één jaar of ouder is» doen vervallen.

Verantwoording

Het amendement schaft de leeftijd van 1 jaar af om het belang van het kind te beoordelen. Volgens de in het wetsvoorstel gemaakte keuze zou de termijn van één jaar in zekere zin een spelfunctie vervullen bij het al dan niet in aanmerking nemen van de belangen van het kind: een erkenning voordat het kind de leeftijd van één jaar heeft bereikt, zou immers worden geacht overeen te stemmen met de belangen van dat kind. Dat zou niet meer het geval zijn als die termijn verstreken is. In onze ogen is dat onderscheid ongegrond en kan het bovendien door het

sur la compatibilité de cette disposition avec les articles 10 et 11 de la Constitution; voy. aussi l'avis du professeur J. Sosson, audition du 28 janvier 2004).

Un tel délai est tout à fait arbitraire. L'intérêt de l'enfant devrait toujours pouvoir être pris en considération conformément à l'article 3.1. de la Convention relative aux droits de l'enfant. La reconnaissance d'un enfant par son père biologique, de même que la présomption de paternité du mari de la mère, devrait pouvoir être contestée si elle est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant, sans que l'écoulement d'un délai inférieur ou supérieur à un an après la naissance ne devienne à cet égard un critère aussi prépondérant (voy. note du professeur Renchon, 17 janvier 2006).

N° 9 DE MME NYSSENS

Art. 13

Au dernier alinéa de l'article 331ter, proposé, remplacer les mots «l'article 329bis» par les mots «les articles 329bis et 332 quinquies, qui sont imprescriptibles».

Justification

Le présent amendement vise à préciser que le délai de prescription réduit de 10 ans ne s'applique ni aux actions en reconnaissance (art. 329bis) ni aux actions en recherche de maternité ou de paternité.

Le projet prévoit que la prescription ne court pas contre les mineurs, mais cela signifie néanmoins qu'un enfant ne pourra plus jamais, à partir de ses 28 ans, faire juridiquement établir une filiation maternelle ou, le plus souvent, paternelle qui n'aurait pas pu jusque là être établie.

La pratique montre qu'un certain nombre d'enfants n'apprennent l'identité de leur père que bien après leurs 28 ans, parfois même qu'après le décès de l'homme qui les a conçus. Plutôt que de réduire à 10 ans le délai de prescription de l'action en recherche de paternité ou de maternité pour tout enfant qui ne bénéficie pas d'une filiation maternelle ou paternelle, il serait plus opportun de supprimer tout délai de prescription quelconque, le droit de tout être humain de disposer d'une filiation maternelle et d'une filiation paternelle devant être considéré comme un droit imprescriptible. (voy. la note du professeur Renchon, 17 janvier 2006)

En ce qui concerne les actions en reconnaissance (art. 329bis), la justification de l'amendement introduit à la Chambre (Amendement n° 132, Doc. Ch. 51 0597/29) soulignait que les actions se rapportant à l'établissement de la filiation par voie de reconnaissance échappent au champ d'application de la prescription de l'article 331ter du Code civil, la reconnaissance étant elle-même un acte personnel imprescriptible. L'amendement propose le même régime en ce qui concerne les actions en recherche de maternité ou de paternité. Pour plus de clarté, la notion d'imprescriptibilité est inscrite expressément dans la loi.

Dans son avis, le Conseil d'État rappelle l'article 7, § 1er, de la Convention relative aux droits de l'enfant et l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales qui impliquent qu'un enfant a le droit de voir sa double filiation maternelle et paternelle établie. Il fait remarquer en outre que, comparé au délai pendant lequel le père de l'enfant peut

Arbitragehof als discriminerend worden aangemerkt (zie het advies van de Raad van State hierover, die vragen heeft bij de verenigbaarheid van deze bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; zie ook het advies van professor J. Sosson, hoorzitting van 28 januari 2004).

Een dergelijke termijn is volledig arbitrair. Volgens artikel 3.1 van het Verdrag inzake de rechten van het kind moet het belang van het kind altijd in overweging worden genomen. De erkenning van een kind door zijn biologische vader en het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder moeten betwist kunnen worden wanneer zij duidelijk indruisen tegen het belang van het kind, zonder dat het verstrijken van een termijn van meer of minder dan een jaar na de geboorte hiervoor zo een beslissend criterium wordt (zie nota van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Nr. 9 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 13

In het laatste lid van het voorgestelde artikel 331ter, de woorden «artikel 329bis» vervangen door de woorden «de artikelen 329bis en 332quinquies, die niet-verjaarbaar zijn,».

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe te bepalen dat de ingekorte verjaringstermijn van 10 jaar niet van toepassing is op de vorderingen tot erkenning (art. 329bis), noch op de vorderingen tot onderzoek naar het moeder- of vaderschap.

Het ontwerp bepaalt dat de verjaring niet loopt tegen minder-jarigen, maar dat betekent niettemin dat een kind, eens het 28 jaar is, nooit meer zijn afstamming van moederszijde, of zoals meestal, van vaderszijde, die tot dan niet kon worden vastgesteld, juridisch kan laten vaststellen.

Uit de praktijk blijkt dat een aantal kinderen de identiteit van hun vader pas vernemen nadat ze 28 jaar zijn geworden, soms zelfs na het overlijden van de man die hen verwekt heeft. In plaats van de verjaringstermijn van de vordering tot onderzoek naar het vader- of moederschap voor elk kind dat geen afstamming van moeders- of vaderszijde heeft, te verminderen tot 10 jaar, zou het beter zijn elke mogelijke verjaringstermijn op te heffen, omdat het recht van elke mens om een afstamming van moederszijde en een afstamming van vaderszijde te hebben als een niet-verjaarbaar recht moet worden beschouwd (zie nota van prof. Renchon, 17 januari 2006).

Wat de vorderingen tot erkenning betreft (art. 329bis), onderstreepte de verantwoording van het amendement dat in de Kamer werd ingediend (amendement nr. 132, Stuk Kamer 51-0597/29) dat de vorderingen met betrekking tot de vaststelling van de afstamming door erkenning niet vallen onder de toepassing van artikel 331ter van het Burgerlijk Wetboek, dat de verjaring regelt, omdat de erkenning zelf een niet-verjaarbare persoonlijke daad is. Het amendement stelt dezelfde regeling voor inzake de vorderingen tot onderzoek naar het moederschap of vaderschap. Duidelijkheidshalve, wordt het begrip niet-verjaarbaarheid uitdrukkelijk in de wet vermeld.

In zijn advies herinnert de Raad van State aan artikel 7, § 1, van het Verdrag inzake de rechten van het Kind en aan artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden waarin gesteld wordt dat een kind het recht heeft om zekerheid te hebben omtrent zijn afstamming zowel langs moederszijde, als langs vaderszijde. Tevens wijst hij erop dat

reconnaître ce dernier (trente ans), le délai de prescription de 10 ans qui serait applicable aux actions en recherche de paternité ou de maternité n'apparaît pas conforme aux articles 10 et 11 de la Constitution.

N° 10 DE MME NYSSENS

Art. 13

Compléter l'article 331ter, proposé, par un nouvel alinéa rédigé comme suit: «*Les actions fondées sur l'article 332quinquies se prescrivent par trente ans*».

Justification

Le projet prévoit que la prescription ne court pas contre les mineurs, mais cela signifie néanmoins qu'un enfant ne pourra plus jamais, à partir de ses 28 ans, faire juridiquement établir une filiation maternelle ou, le plus souvent, paternelle qui n'aurait pas pu jusque là être établie.

La pratique montre qu'un certain nombre d'enfants n'apprennent l'identité de leur père que bien après leurs 28 ans, parfois même qu'après le décès de l'homme qui les a conçus.

Réduire le délai de prescription à 10 ans nous paraît dès lors excessif.

Il est dès lors proposé de conserver le délai de prescription actuel de trente ans pour les actions en recherche de maternité ou de paternité.

Dans son avis, le Conseil d'État rappelle l'article 7, § 1er, de la Convention relative aux droits de l'enfant et l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales qui impliquent qu'un enfant a le droit de voir sa double filiation maternelle et paternelle établie. Il fait remarquer en outre que, comparé au délai pendant lequel le père de l'enfant peut reconnaître ce dernier (trente ans), le délai de prescription de 10 ans qui serait applicable aux actions en recherche de paternité ou de maternité n'apparaît pas conforme aux articles 10 et 11 de la Constitution.

N° 11 DE MME NYSSENS

Art. 15

Remplacer l'article 332quinquies proposé comme suit:

«*Art. 332quinquies. — Les actions en recherche de maternité ou de paternité ne sont pas recevables si l'enfant majeur ou mineur émancipé s'y oppose.*

Il en est de même lorsque le refus émane de celui des auteurs de l'enfant dont la filiation est établie ou de l'enfant lui-même s'il a quinze ans accomplis, dans la mesure où la filiation est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant.

vergeleken met de termijn waarover een vader beschikt om zijn kind te erkennen (dertig jaar), de verjaringstermijn van 10 jaar, die zou gelden voor de vorderingen tot onderzoek naar het vaderschap of moederschap, niet conform de artikelen 10 en 11 van de Grondwet lijkt.

Nr. 10 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 13

Het voorgestelde artikel 331ter aanvullen met een nieuw lid luidende: «*De op artikel 332quinquies gegronde vorderingen verjaren na dertig jaar.*».

Verantwoording

Het ontwerp bepaalt dat de verjaring niet loopt tegen minderjarigen, maar dat betekent niettemin dat een kind, eens het 28 jaar is, nooit meer zijn afstamming van moederszijde, of, zoals meestal, van vaderszijde die tot dan niet kon worden vastgesteld, juridisch kan laten vaststellen.

Uit de praktijk blijkt dat een aantal kinderen de identiteit van hun vader pas vernemen nadat ze 28 jaar zijn geworden, soms zelfs na het overlijden van de man die hen verwekt heeft.

Het lijkt ons daarom overdreven de verjaringstermijn tot 10 jaar te verminderen.

Daarom stelt men voor de huidige verjaringstermijn van dertig jaar te behouden voor de vorderingen tot onderzoek naar het moeder- of vaderschap.

In zijn advies herinnert de Raad van State aan artikel 7, § 1, van het Verdrag inzake de rechten van het Kind en aan artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden waarin gesteld wordt dat een kind het recht heeft om zekerheid te hebben omtrent zijn afstamming zowel langs moederszijde, als langs vaderszijde. Tevens wijst hij erop dat vergeleken met de termijn waarover een vader beschikt om zijn kind te erkennen (dertig jaar), de verjaringstermijn van 10 jaar, die zou gelden voor de vorderingen tot onderzoek naar het vaderschap of moederschap, niet conform de artikelen 10 en 11 van de Grondwet lijkt.

Nr. 11 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 15

Het voorgestelde artikel 332quinquies vervangen als volgt:

«*Art. 332quinquies. — De vorderingen tot onderzoek naar het moeder- of vaderschap zijn niet-ontvankelijk indien het meerderjarige kind of de ontvoogde minderjarige zich daartegen verzet.*

Hetzelfde geldt wanneer de weigering uitgaat van die ouder van het kind ten aanzien van wie de afstamming vaststaat of van het kind zelf indien het de volle leeftijd van vijftien jaar bereikt heeft, indien de afstamming kennelijk strijdig is met de belangen van het kind.

En toute hypothèse, le tribunal rejette la demande s'il est prouvé que celui ou celle dont la filiation est recherchée n'est pas le père ou la mère biologique de l'enfant.

Ce consentement n'est pas requis de l'enfant interdit, en état de minorité prolongée ou dont le tribunal estime, en raison d'éléments de fait constatés par procès-verbal motivé, que l'enfant est privé de discernement ».

Justification

Il convient de maintenir la situation actuelle dans laquelle seul un mineur âgé de 15 ans est considéré apte à donner son consentement à un acte aussi important que constitue la reconnaissance.

Par ailleurs, selon l'option adoptée par le projet de loi, le délai d'un an constituerait une sorte de pivot de prise en compte de l'intérêt de l'enfant, en ce sens qu'une reconnaissance faite avant 1 an serait présumée conforme à l'intérêt de l'enfant, ce qui ne serait plus le cas une fois ce délai écoulé. Nous sommes d'avis que cette distinction est sans fondement et, qui plus est, pourrait être considérée comme source de discrimination par la Cour d'arbitrage (voy. aussi l'avis du professeur J. Sosson, audition du 28 janvier 2004)).

Le présent amendement vise à supprimer cette distinction.

Qui plus est, la formulation retenue indique qu'une action en recherche de paternité ou maternité portant sur un enfant de moins d'un est présumée de manière irréfragable être conforme à l'intérêt de l'enfant (cfr « le tribunal accueille la demande »). Nous ne partageons pas ce point de vue.

N° 12 DE MME NYSSENS

Art. 15

À l'article 332quinquies proposé, apporter les modifications suivantes :

A. Remplacer le chiffre « 12 » par le chiffre « 15 »

B. Supprimer les mots « lorsque celle-ci concerne un enfant âgé d'un an ou plus au moment de l'introduction de la demande ».

Justification

A. Il convient de maintenir la situation actuelle dans laquelle seul un mineur âgé de 15 ans est considéré apte à donner son consentement à un acte aussi important que constitue la reconnaissance.

B. Selon l'option adoptée par le projet de loi, le délai d'un an constituerait une sorte de pivot de prise en compte de l'intérêt de l'enfant, en ce sens qu'une reconnaissance faite avant 1 an serait présumée conforme à l'intérêt de l'enfant, ce qui ne serait plus le cas une fois ce délai écoulé. Nous sommes d'avis que cette

De rechtbank wijst de vordering hoe dan ook af indien het bewijs wordt geleverd dat degene wiens vader- of moederschap wordt onderzocht, niet de biologische vader of moeder van het kind is.

Deze toestemming is niet vereist indien het kind onbekwaam is verklaard of zich in een staat van verlengde minderjarigheid bevindt, dan wel indien de rechtbank, op grond van feiten vastgesteld in een met redenen omkleed proces-verbaal, oordeelt dat het kind geen onderscheidingsvermogen heeft. ».

Verantwoording

Het is aangewezen de huidige toestand in stand te houden, waarin alleen een minderjarige van vijftien jaar bekwaam wordt geacht in te stemmen met een zo belangrijke daad als de erkenning.

Overigens heeft de termijn van een jaar, overeenkomstig de keuze die in het wetsontwerp is gemaakt, een soort spilfunctie bij het in aanmerking nemen van het belang van het kind, in die zin dat een erkenning die voor de leeftijd van 1 jaar plaatsvindt, geacht wordt in overeenstemming te zijn met het belang van het kind, wat niet meer het geval is eens die termijn verstreken is. Wij menen dat dit onderscheid geen grond heeft en bovendien door het Arbitragehof als discriminerend kan worden beschouwd. (zie ook het advies van prof. J. Sosson, hoorzitting van 28 januari 2004).

Dit amendement wenst dat onderscheid ongedaan te maken.

Daarbij komt nog dat de gekozen formulering erop wijst dat een vordering tot onderzoek naar het vader- of moederschap voor een kind dat jonger is dan een jaar, geacht wordt op onweerlegbare wijze in overeenstemming met het belang van het kind te zijn (cf. « wijst de rechtbank de vordering toe »). Wij zijn het niet eens met deze zienswijze.

Nr. 12 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 15

In het voorgestelde artikel 332quinquies, de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Het getal « 12 » vervangen door het getal « 15 ».

B. De woorden « als ze betrekking heeft op een kind dat één jaar of ouder is op het ogenblik van de indiening ervan », doen vervallen.

Verantwoording

A. Het ware raadzaam de huidige situatie in stand te houden, waarbij alleen minderjarigen vanaf 15 jaar bekwaam worden geacht in te stemmen met een zo ingrijpende daad als een erkenning.

B. Volgens de in het wetsvoorstel gemaakte keuze zou de termijn van één jaar in zekere zin een spilfunctie vervullen bij het al dan niet in aanmerking nemen van de belangen van het kind : een erkenning voordat het kind de leeftijd van één jaar heeft bereikt, zou immers worden geacht overeen te stemmen met de

distinction est sans fondement et, qui plus est, pourrait être considérée comme source de discrimination par la Cour d'arbitrage (voy. l'avis du Conseil d'État en ce sens, qui s'interroge sur la compatibilité de cette disposition avec les articles 10 et 11 de la Constitution; voy. aussi l'avis du professeur J. Sosson, audition du 28 janvier 2004 et la note du professeur Renchon du 17 janvier 2006).

Le présent amendement vise à supprimer cette distinction.

N° 13 DE MME NYSSENS

Art. 16

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Remplacer le point 2/ comme suit :

« 2/ le § 2 est complété par l'alinéa suivant :

« Toutefois, l'enfant majeur ou mineur émancipé dont l'action en contestation de paternité a été déclarée recevable et fondée peut conserver son nom d'origine »

B. Renumeroter les points 2/ et 3/ en points 3/ et 4/.

Justification

L'article 335, § 2, du Code civil dispose que l'enfant dont seule la filiation maternelle est établie porte le nom de sa mère.

Cette disposition a pour conséquence que l'enfant majeur ayant agi avec fruit en contestation de paternité perd son nom patronymique d'origine au profit de celui de sa mère.

Dans son arrêt rendu le 23 novembre 2005 sur question préjudicielle, la Cour d'arbitrage a répondu positivement à la question qui lui était posée de savoir s'il existait une discrimination, et par là une violation des articles 10 et 11 de la Constitution, entre les enfants majeurs dont la filiation paternelle est établie postérieurement à la filiation maternelle (par reconnaissance ou par recherche de paternité) et les enfants majeurs qui contestent la paternité de leur père en ce que les premiers peuvent conserver le nom de famille qu'ils ont toujours porté tandis que les seconds ne le peuvent pas.

Le présent amendement vise répondre à la critique de la Cour d'arbitrage : la règle prévue à l'article 335, § 2, du Code civil est conservée mais il est précisé que l'enfant majeur ou mineur émancipé dont l'action en contestation de paternité a été déclarée recevable et fondée peut conserver son nom d'origine.

Clotilde NYSSENS.

belangen van dat kind. Dat zou niet meer het geval zijn als die termijn verstreken is. In onze ogen is dat onderscheid ongegrond en kan het bovendien door het Arbitragehof als discriminerend worden aangemerkt (zie het advies van de Raad van State hierover, die vragen heeft bij de verenigbaarheid van deze bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; zie ook het advies van professor J. Sosson, hoorzitting van 28 januari 2004 en de nota van professor Renchon van 17 januari 2006).

Dit amendement strekt er dan ook toe dat onderscheid op te heffen.

Nr. 13 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 16

In dit artikel de volgende wijzigingen aanbren- gen :

A. Punt 2/ vervangen als volgt :

« 2/ § 2 wordt aangevuld met het volgende lid :

« Het meerderjarige kind of de ontvoogde minderjarige wiens vordering tot betwisting van vaderschap ontvankelijk en gegrond is verklaard, kan zijn oorspronkelijke naam behouden. ».

B. De punten 2/ en 3/ vernummeren tot de punten 3/ en 4/.

Verantwoording

Artikel 335, § 2, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat het kind wiens afstamming alleen van moederszijde vaststaat, de naam van zijn moeder draagt.

Het gevolg van die bepaling is dat een meerderjarig kind dat met vrucht een vordering tot betwisting van vaderschap heeft ingesteld, zijn oorspronkelijke familienaam verliest en de naam van zijn moeder draagt.

In zijn arrest van 23 november 2005 gewezen na een prejudiciële vraag, heeft het Arbitragehof bevestigend geantwoord op de vraag die werd gesteld of er « een discriminatie, en daardoor een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, bestaat tussen de meerderjarige kinderen wier afstamming van vaderszijde komt vast te staan na de afstamming van moederszijde (door erkenning van of door onderzoek naar vaderschap) en de meerderjarige kinderen die het vaderschap van hun vader betwisten, in zoverre eerstgenoemden de familienaam kunnen behouden die ze steeds hebben gedragen terwijl laatstgenoemden dat niet kunnen ».

Met dit amendement willen we tegemoetkomen aan de kritiek van het Arbitragehof: de regel van artikel 335, § 2, van het Burgerlijk Wetboek blijft behouden, maar er wordt vermeld dat het meerderjarige kind of de ontvoogde minderjarige wiens vordering tot betwisting van vaderschap ontvankelijk en gegrond is verklaard, zijn oorspronkelijke naam kan behouden.

N° 14 DU GOUVERNEMENT

Art. 1^{er}bis**Insérer un article 1^{er}bis (nouveau), libellé comme suit :**

« Art. 1^{er}bis — L'article 312, § 2, du Code civil est complété par les mots « conformément à l'article 330, § 5. »

Justification

Voir amendement n° 27 introduisant un § 5 à l'article 330.

N° 15 DU GOUVERNEMENT

Art. 4

À l'article 316bis, 1°, remplacer les mots « après que le procès-verbal visé à l'article 1292 du même Code a précisé la résidence séparée des époux pendant le temps des épreuves, conformément à l'article 1288, 1°, du même Code » **par les mots** « après le dépôt de la requête visée à l'article 1288bis du Code judiciaire ».

Justification

Le point de départ du délai doit être le début de la procédure en divorce, et non la fin.

N° 16 DU GOUVERNEMENT

Art. 10bis (nouveau)

Insérer un article 10bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 10bis. — Un article 328bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

« Art. 328bis. — L'action visée à l'article 329bis, § 2, peut être intentée avant la naissance.

Si la mère est mariée, il est sursis à l'examen de la cause jusqu'à la naissance, à moins que la mère se trouve dans un des cas visés à l'article 316bis ».

Justification

Dans la situation actuelle, l'article 320 CC permet au partenaire d'une femme mariée (père biologique de l'enfant) d'agir en autorisation de reconnaissance avant la naissance. Cette possibilité

Nr. 14 VAN DE REGERING

Art. 1bis

Een artikel 1bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 1bis;— Artikel 312, § 2, van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld met de woorden « in overeenstemming met artikel 330, § 5 ».

Verantwoording

Zie amendement nr. 27 dat een § 5 invoegt in artikel 330.

Nr. 15 VAN DE REGERING

Art. 4

In artikel 316bis, 1°, de woorden « nadat in het in artikel 1292 van hetzelfde Wetboek bedoelde proces-verbaal de afzonderlijke verblijfplaats van de echtgenoten tijdens de proeftijd aangegeven werd, overeenkomstig artikel 1288, 1°, van hetzelfde Wetboek » **vervangen door de woorden** « na neerlegging van het verzoek bedoeld in artikel 1288bis van hetzelfde Wetboek ».

Verantwoording

Het van start gaan van de termijn moet het begin zijn van de echtscheidingsprocedure en niet het einde ervan.

Nr. 16 VAN DE REGERING

Art. 10bis (nieuw)

Een artikel 10bis (nieuw) invoegen, luidende :

Art. 10bis. — In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 328bis ingevoegd, luidende :

« Art. 328bis. — De vordering bedoeld in artikel 329bis, § 2 kan worden ingesteld voor de geboorte.

Indien de moeder gehuwd is, wordt het onderzoek van de zaak uitgesteld tot de geboorte, tenzij de moeder zich bevindt in één van de gevallen bedoeld in artikel 316bis ».

Verantwoording

In de huidige situatie maakt artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek het de partner van een gehuwde vrouw (de biologische vader van het kind) mogelijk de erkenning aan te vragen voor de

n'est plus offerte par le projet, puisque la contestation de la paternité du mari est à présent ouverte au père réel (article 330 du projet).

N° 17 DU GOUVERNEMENT

Art. 4

Compléter l'article 316bis par un 4°, ainsi rédigé :

« 4° lorsque l'enfant est né 180 jours au moins après la dissolution ou l'annulation du mariage. »

Justification

Il faut maintenir cette hypothèse prévue à l'actuel article 320. Certes, cette disposition sera souvent inutile puisque les délais prévus aux numéros précédents seront généralement écoulés, mais il se peut par exemple qu'un divorce se déroule en quelques semaines.

N° 18 DU GOUVERNEMENT

Art. 11

Compléter l'article 329bis, § 2, alinéa premier, par les mots : « , ou de la mère si la reconnaissance est faite avant la naissance de l'enfant. »

Justification

L'accord de la mère est requis pour s'assurer que la filiation est conforme à la vérité biologique. Le texte adopté par la Chambre ne permet pas à la mère de donner son avis si la reconnaissance paternelle est faite pendant la grossesse puisqu'il exige le consentement de celui de ses auteurs à l'égard duquel la filiation est établie, et la filiation maternelle est le plus souvent établie par l'acte de naissance.

N° 19 DU GOUVERNEMENT

Art. 11

À l'article 329bis, § 2, regrouper les 2e et 3e alinéas en un alinéa 2.

Justification

Correction légistique. Voir avis du Conseil d'État, p. 6.

geboorte. Deze mogelijkheid wordt niet meer geboden door het ontwerp, aangezien van het vaderschap van de echtgenoot thans ook kan gebeuren door de echte vader (artikel 330 van het ontwerp).

Nr. 17 VAN DE REGERING

Art. 4

Artikel 316bis aanvullen met een 4° luidende :

« 4° wanneer het kind geboren is tenminste 180 dagen na de ontbinding of de nietigverklaring van het huwelijk. »

Verantwoording

Men moet deze hypothese weerhouden, die voorzien is in het huidige artikel 320. Deze bepaling zal weliswaar vaak nutteloos zijn, aangezien de termijn voorzien in de vorige nummers meestal verstreken zullen zijn, maar het kan bijvoorbeeld gebeuren dat een echtscheiding na enkele weken reeds achter de rug is.

Nr. 18 VAN DE REGERING

Art. 11

In artikel 329bis, § 2, eerste lid, de woorden « of, indien de erkenning voor de geboorte van het kind gebeurt, de moeder » invoegen tussen het woord « vaststaat » en het woord vooraf.

Verantwoording

Het akkoord van de moeder is vereist om te garanderen dat de afstamming in overeenstemming is met de biologische waarheid. De door de Kamer goedgekeurde tekst maakt het de moeder niet mogelijk haar mening te geven indien de vaderlijk tijdens de zwangerschap gebeurt, aangezien dat de instemming vereist van degenen ten overstaan van wie het vaderschap vastgesteld is en de moederlijke afstamming meestal vaststaat door de geboorteakte.

Nr. 19 VAN DE REGERING

Art. 11

In artikel 329bis, § 2, het tweede en het derde lid samenvoegen om een tweede lid te vormen.

Verantwoording

Wetgevende verbetering. Zie advies van de Raad van State, blz. 6.

N° 20 DU GOUVERNEMENT

Art. 11

À l'article 329bis, § 2, 5e alinéa, entre les mots « commis sur la personne de la mère » et les mots « , la reconnaissance », **insérer les mots** « pendant la période légale de conception ».

Justification

Le but du projet est de favoriser l'établissement de la filiation paternelle lorsqu'elle est faite rapidement (avant un an). Seul le viol de la mère par l'auteur permet l'exclusion de la reconnaissance, au motif qu'il s'agit de la seule infraction ayant un lien direct avec la conception de l'enfant. Il faut donc limiter l'exclusion à ce cas, à défaut de quoi tout viol pourrait entraîner l'exclusion de la reconnaissance, ce qui, au regard du principe d'égalité, ne justifierait plus que les autres infractions ne soient pas prises en considération.

N° 21 DU GOUVERNEMENT

Art. 11

À l'article 329bis, § 2, **regrouper les deux derniers alinéas en un alinéa unique.**

Justification

Il s'agit de rendre le texte plus lisible. Il n'y a pas de raison de scinder ces deux alinéas.

N° 22 DU GOUVERNEMENT

Art. 12

À l'article 330, § 1er, alinéa 4, **remplacer les mots** « L'action du mari ou de l'auteur de la reconnaissance » **par les mots** « L'action du mari, de l'auteur de la reconnaissance ou de la personne qui revendique la paternité ou la maternité de l'enfant ».

Justification

Il importe de préciser le délai d'action de la personne qui revendique la filiation.

Nr. 20 VAN DE REGERING

Art. 11

In artikel 329bis, § 2, vijfde lid, tussen de woorden « op de persoon van de moeder » **en de woorden** « , kan de erkenning » **de woorden** « tijdens de wettelijke periode van verwekking », **invoegen.**

Verantwoording

Het doel van het ontwerp is het bevorderen van het vaststellen van de vaderschapsafstamming wanneer dat snel gebeurt (voor één jaar). Alleen indien de moeder door de dader verkracht is, kan de erkenning worden uitgesloten, met als motief dat het om de enige wetsovertreding gaat die rechtstreeks verband houdt met de verwekking van het kind. Men moet de uitsluiting dus tot dat geval beperken, want bij gebrek hieraan zou elke verkrachting de uitsluiting van de erkenning kunnen meebrengen wat, gelet op het gelijkheidsprincipe, het niet meer in aanmerking nemen van de andere wetsovertredingen niet meer zou rechtvaardigen.

Nr. 21 VAN DE REGERING

Art. 11

In artikel 329bis, § 2, de twee laatste leden samenvoegen in één enkel lid.

Verantwoording

Hiermee wordt de tekst leesbaarder. Er is geen enkele reden om deze twee leden te splitsen.

Nr. 22 VAN DE REGERING

Art. 12

In artikel 330, § 1, vierde lid, worden de woorden « De vordering van de echtgenoot of van degene die het kind erkent » **vervangen door de woorden** « de vordering van de echtgenoot, van degene die het kind erkent of van de persoon die het vaderschap of het moederschap van het kind opeist ».

Verantwoording

Het is belangrijk dat de vorderingstermijn gepreciseerd wordt van de persoon die de afstamming opeist.

N° 23 DU GOUVERNEMENT

Art. 11

À l'article 329bis, § 3, insérer entre les 5e et 6e alinéas un alinéa ainsi rédigé :

« Les alinéas 5 et 6 du § 2 sont applicables par analogie ».

Justification

La protection contre le violeur doit subsister lorsque la mère est décédée, etc.

N° 24 DU GOUVERNEMENT

Art. 12

À l'article 330, § 2, remplacer l'alinéa 2 par le texte suivant :

« La contestation de la présomption de paternité du mari est en outre déclarée fondée, sauf preuve contraire :

1° dans les cas visés à l'article 316bis;

2° lorsque la filiation maternelle est établie par reconnaissance ou par décision judiciaire;

3° lorsque l'action est introduite avant que la filiation maternelle ne soit établie. »

Justification

Correction légistique. Comme le soulignent les avis reçus, il n'est pas nécessaire de reprendre dans cet article les mêmes cas que dans l'article 316bis. Cependant, il est utile d'y renvoyer, car il se pourrait que la paternité soit établie par erreur au moment de l'établissement de l'acte de naissance de l'enfant (exemple : il pourrait y avoir confusion à propos des effets de la décision du juge de paix).

N° 25 DU GOUVERNEMENT

Art. 12

À l'article 330, § 4, remplacer la dernière phrase par la phrase suivante :

« Le tribunal vérifie que les conditions de l'article 332quinquies sont respectées. À défaut, l'action est rejetée. »

Nr. 23 VAN DE REGERING

Art. 11

In artikel 329bis, § 3 tussen het vijfde en het zesde lid een lid invoegen, luidende :

« Het vijfde en zesde lid van § 2 zijn mutatis mutandis van toepassing ».

Verantwoording

De bescherming tegen de verkrachter moet behouden blijven wanneer de moeder overleden is, enz.

Nr. 24 VAN DE REGERING

Art. 12

In artikel 330, § 2, het tweede lid vervangen als volgt :

« De betwisting van het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot wordt bovendien, behoudens tegenbewijs, gegrond verklaard :

1° in de gevallen bedoeld in artikel 316bis;

2° wanneer de afstamming van moederszijde door erkenning of bij rechterlijke beslissing is vastgesteld;

3° wanneer de vordering werd ingesteld alvorens de afstamming van moederszijde is komen vast te staan. »

Verantwoording

Wetgevende verbetering. Zoals in de ontvangen adviezen wordt onderstreept, is het niet nodig in dit artikel dezelfde gevallen te hernemen als in artikel 316bis. Het is echter nuttig ernaar te verwijzen, want het zou kunnen dat het vaderschap per vergissing wordt vastgesteld op het moment van het opmaken van de geboorteakte van het kind (bijvoorbeeld: er zou verwarring kunnen zijn inzake de gevolgen van de beslissing van de vrederechter).

Nr. 25 VAN DE REGERING

Art. 12

In artikel 330, § 4, de laatste zin vervangen door de volgende zin :

« De rechtbank gaat na of de voorwaarden van artikel 322quinquies gerespecteerd zijn. Bij gebrek hieraan wordt de vordering verworpen. »

Justification

Le projet prévoit un mécanisme protecteur de l'enfant, qui consiste à éviter un vide dans l'établissement de la filiation : la filiation de la partie demanderesse se substitue nécessairement à la filiation contestée. Il faut cependant que des conditions identiques soient imposées dans ce cas, comme pour l'autorisation de reconnaissance (art 329bis) ou l'action en établissement de la filiation (art 332quinquies).

N° 26 DU GOUVERNEMENT

Art. 13

À l'article 331ter, alinéa 1er, remplacer le mot « dix » par le mot « trente ».

Justification

La spécificité des actions relatives à la filiation justifie le maintien d'une différence de traitement par rapport au délai de prescription de droit commun (10 ans depuis 1998.) Voyez l'avis du Conseil d'État et celui des spécialistes interrogés.

N° 27 DU GOUVERNEMENT

Art. 12

Compléter l'article 330 par un § 5, rédigé comme suit :

« § 5. À moins que l'enfant n'ait la possession d'état, la maternité visée à l'article 312, § 1er, peut être contestée par la femme qui a accouché de l'enfant, dans l'année de la découverte de la naissance. »

Justification

Comme le relève le Conseil d'État, le projet régleme toutes les hypothèses de contestation de filiation, sauf celle-ci. Cette omission s'explique sans doute par le caractère tout à fait exceptionnel de la contestation de maternité consacrée par l'acte de naissance (il n'existe pas de jurisprudence publiée en tous cas). Néanmoins, il faut éviter une rupture du principe d'égalité.

L'action doit être introduite dans l'année de la découverte de la naissance (comme celle du mari contestant la présomption de sa paternité).

Verantwoording

Het ontwerp voorziet in een beschermingsmechanisme voor het kind, dat bestaat uit het vermijden van een leegte in de vaststelling van de afstamming: de afstamming van de eisende partij komt noodzakelijkerwijs in de plaats van de betwiste afstamming. In dat geval moeten er echter identieke voorwaarden worden opgelegd. Als voor de toelating tot erkenning (art. 329bis) of de vordering tot vaststelling van de afstamming (art. 332quinquies).

Nr. 26 VAN DE REGERING

Art. 13

In artikel 331ter, eerste lid, het woord « tien » vervangen door het woord « dertig ».

Verantwoording

De specificiteit van de vorderingen inzake de afstamming rechtvaardigt het behouden van een verschil in behandeling in vergelijking met de verjaringstermijn van het gemeen recht (10 jaar sedert 1998). Zie advies van de Raad van State en dat van de ondervraagde specialisten.

Nr. 27 VAN DE REGERING

Art. 12

Artikel 330 aanvullen met een § 5, luidend als volgt :

« § 5. Tenzij het kind bezit van staat heeft, kan het moederschap bedoeld in artikel 312, § 1, betwist worden door de vrouw die het kind heeft gebaard, binnen het jaar van het ontdekken van de geboorte. »

Verantwoording

Zoals de Raad van State laat opmerken, reglementeert het ontwerp alle hypothesen van betwisting van de afstamming, uitgezonderd deze. Deze weglating kan ongetwijfeld worden verklaard door het zeer uitzonderlijke karakter van het betwisten van het moederschap, dat tot regel wordt verheven door de geboorteakte (er bestaat in elk geval geen gepubliceerde rechtspraak). Men moet niettemin vermijden om afbreuk te doen aan het gelijkheidsbeginsel.

De vordering moet worden ingediend binnen het jaar na het ontdekken van de geboorte (zoals die van de echtgenoot die het vermoeden van zijn vaderschap betwist).

L'action est réservée à la femme qui a accouché de l'enfant. On exclut ainsi que la faveur soit donnée à la femme donneuse de son ovocyte en cas de transfert d'embryon. La mère qui accouche doit être préférée à la femme qui n'a qu'un lien biologique avec l'enfant. Il n'est pas opportun de donner un droit d'action aux autres intervenants (père, enfant etc.) car plus encore que la filiation paternelle, le lien de filiation maternelle doit être préservé, sauf dans le cas exceptionnel où un acte de naissance erroné aurait été établi.

N° 28 DU GOUVERNEMENT

Art. 14bis (nouveau)

Insérer un article 14bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 14bis. — *L'article 332bis du même Code est remplacé par la disposition suivante :*

« Art. 332bis. — *Les actions en contestation d'état doivent être formées de manière que l'enfant ou ses descendants et celui de ses auteurs dont la paternité ou la maternité n'est pas contestée soient à la cause aussi bien que la personne dont la paternité ou la maternité est contestée.* »

Justification

Corollaire à l'amendement 27 (art. 330, § 5). Toutes les actions en contestation d'état sont à présent réglementées. L'alinéa 1er de l'article 332bis du Code civil n'a donc plus de raison d'être.

N° 29 DU GOUVERNEMENT

Art. 15

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Art. 15. — *Un article 332quinquies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :*

« Art. 332quinquies. — § 1. *Les actions en recherche de maternité ou de paternité ne sont pas recevables si l'enfant majeur ou mineur émancipé s'y oppose.*

§ 2. *Si l'opposition à l'action émane d'un enfant mineur non émancipé qui a douze ans accomplis, ou de celui des auteurs de l'enfant à l'égard duquel la filiation est établie, le tribunal ne rejette la demande, sans préjudice du § 3, que si elle concerne un enfant âgé d'un an ou plus au moment de l'introduction de la demande, et si l'établissement de la filiation est manifestement contraire à l'intérêt de l'enfant.*

De vordering is voorbehouden aan de vrouw die het kind heeft gebaard. Men sluit op deze wijze uit dat deze gunst verleend zou worden aan de vrouw die haar eikel schenkt in geval van overdracht van het embryo. Aan de vrouw die baart, moet de voorkeur worden gegeven boven de vrouw die slechts een biologische band met het kind heeft. Het is niet opportuun om een vorderingsrecht te verlenen aan andere interveniënten (vader, kind, enz.), want meer nog dan bij de vaderlijke afstamming moet de band van de moederlijke afstamming worden behouden, behalve in uitzonderlijke gevallen, waarbij een verkeerde geboorteakte zou zijn opgemaakt.

Nr. 28 VAN DE REGERING

Art. 14bis (nieuw)

Een artikel 14bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 14bis. — *Artikel 332bis van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :*

« Art. 332bis. — *De vorderingen tot betwisting van staat moeten op zodanige wijze worden ingesteld dat het kind of zijn afstammelingen en degene van zijn ouders wiens vaderschap of moederschap niet wordt betwist in het geding worden geroepen, alsook de persoon wiens vaderschap of moederschap wordt betwist.* »

Verantwoording

Logisch gevolg van amendement 27 (art. 330, § 5). Alle vorderingen tot betwisting van staat zijn thans gereguleerd. Het eerste lid van artikel 332bis van het Burgerlijk Wetboek heeft dus geen bestaansrecht meer.

Nr. 29 VAN DE REGERING

Art. 15

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 15 — *In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 332quinquies ingevoegd, luidende :*

« Art. 332quinquies. — § 1. *De vorderingen tot onderzoek naar het moeder- of het vaderschap zijn onontvankelijk indien het meerderjarige of het ontvoegde minderjarige kind zich daartegen verzet.*

§ 2. *Indien de weigering uitgaat van een minderjarig kind dat niet ontvoegd is en de volle leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, of van degene van de verwekkers van het kind ten aanzien van wie de afstamming vaststaat, wijst de rechtbank, zonder afbreuk te doen aan § 3, de vordering slechts of indien ze betrekking heeft op een kind dat één jaar of ouder is op het ogenblik van de indiening ervan, en de vaststelling van de afstamming kennelijk strijdig is met de belangen van het kind.*

Il n'est pas tenu compte de l'opposition de l'enfant interdit, en état de minorité prolongée ou dont le tribunal estime, en raison d'éléments de fait constatés par procès-verbal motivé, qu'il est privé de discernement.

§ 3. Le tribunal rejette en toute hypothèse la demande s'il est prouvé que celui ou celle dont la filiation est recherchée n'est pas le père ou la mère biologique de l'enfant.

§ 4. Si une action publique est intentée contre l'homme demandeur en recherche de paternité, du chef d'un fait visé à l'article 375 du Code pénal, commis sur la personne de la mère pendant la période légale de conception, il est sursis à statuer, à la demande d'une des parties, jusqu'à ce que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée. Si l'intéressé est reconnu coupable de ce chef, la demande d'autorisation de reconnaissance est rejetée à la demande d'une des parties ».

Justification

Comme le suggère le Conseil d'État, il y a lieu d'imposer le parallélisme entre la reconnaissance et l'action en recherche de paternité.

La ministre de la Justice,

Laurette ONKELINX.

Er wordt geen rekening gehouden met het verzet van het kind dat onbekwaam is verklaard, zich in een staat van verlengde minderjarigheid bevindt, of waar van de rechtbank, op grond van feitelijke elementen vastgesteld in een met reden omkleed proces-verbaal, oordeelt dat het geen onderscheidingsvermogen heeft.

§ 3. De rechtbank wijst de vordering hoe dan ook af indien het bewijs wordt geleverd dat degene wiens afstamming wordt onderzocht niet de biologische vader of moeder van het kind is.

§ 4. Indien tegen de man die een vaderschaps-onderzoek vordert een strafvordering is ingesteld wegens een in artikel 375 van het Strafwetboek bedoeld feit dat gepleegd is op de persoon van de moeder tijdens de wettelijke periode van verwekking, wordt op verzoek van een van de partijen de uitspraak verdaagd, tot wanneer de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden. Indien de betrokkene hiervoor wordt veroordeeld, zal het verzoek tot toelating van de erkenning op vraag van één van de partijen worden verworpen ».

Verantwoording

Zoals door de Raad van State werd gesuggereerd, is het nodig dat er parallelie wordt opgelegd tussen de erkenning en de vorderingen tot onderzoek naar het vaderschap.

De minister van Justitie,